

ZBRODNIA I KARA. DLACZEGO LUDZIE POPEŁNIAJĄ PRZESTĘPSTWA I JAK NA NIE REAGOWAĆ ?

DR HAB. WOJCIECH DADAK PROF. UP
DR EWA CZERWIŃSKA-JAKIMIUK

Siedem złotych pytań kryminalistycznych

Co ?

Gdzie ?

Kiedy ?

Jak ?

Czym ?

Dlaczego ?

Kto ?

Co się zdarzyło...

Czy było to przestępstwo czy czyn niekarany?

Gdzie się to zdarzyło...

Czy było to szczególne miejsce
czy miejsce dostępne dla
wszystkich?

Kiedy się zdarzyło...

Jaka była pora dnia, nocy..., było to w lecie ,
w zimie....

Jak popełniono przestępstwo....

ze szczególnym okrucieństwem...., przypadkiem...,
z premedytacją...., w afekcie....

Czym dokonano przestępstwa....

niebezpiecznym przedmiotem....,
substancją trującą.... specyficznie używając
przedmiotów powszechnego użytku... przy
użyciu broni palnej... materiałów
wybuchowych...

Dlaczego popełniono przestępstwo...

Jakimi motywami kierował się sprawca... co chciał uzyskać... czy kierowała nim zemsta... czy został wcześniej przez ofiarę skrzywdzony...

Pytanie o motyw:

Cui bono? (na czyją korzyść?)

Lucjusz Kasjusz Longinus 125 p.n.e.

Ustalenie, kto mógł odnieść korzyść z przestępstwa pozwala określić, krąg osób, które mogły być sprawcami.

Zabójstwa żony może dokonać zdradzający mąż

Zabójstwa spadkodawcy może dokonać spadkobierca

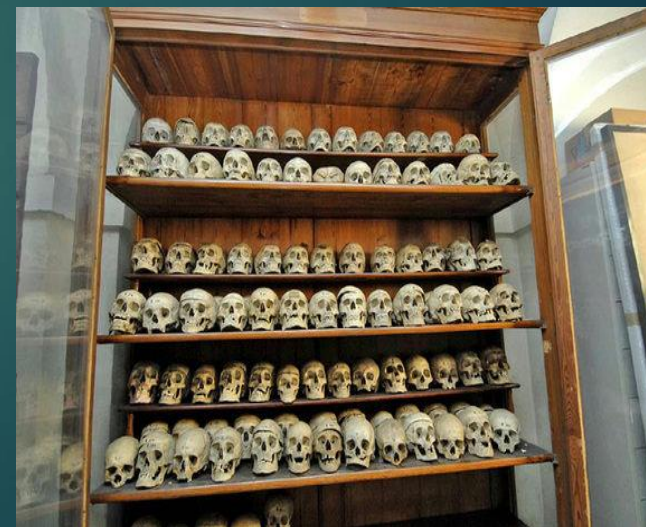
Zniszczenia samochodu sąsiada może dokonać
osoba mająca z nim konflikt

Jest to punkt wyjścia do odpowiedzi na pytanie KTO... czyli pytanie o sprawcę.

Pytanie lombrozjańskie

**Dlaczego jedni ludzie
popołniają przestępstwa,
a inni nie**

Jest to pytanie o etiologię, czyli źródła przestępczości

Budowa ciała a przestępcstwo

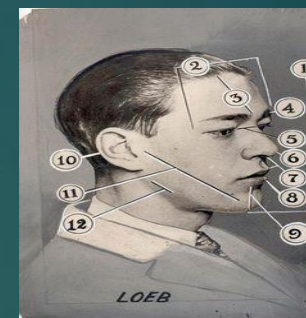
Cechy budowy ciała świadczą o tym, że człowiek je posiadający będzie przestępcą

(Cezary Lombroso)

Złodzieje - **osoby o długich palcach**

Zabójcy - **osoby o pochylonym czole i wyraźnych kościach policzkowych i wydatnej żuchwie**

Przestępcy seksualni - **osoby o zdeformowanej tylnej części czaszki**

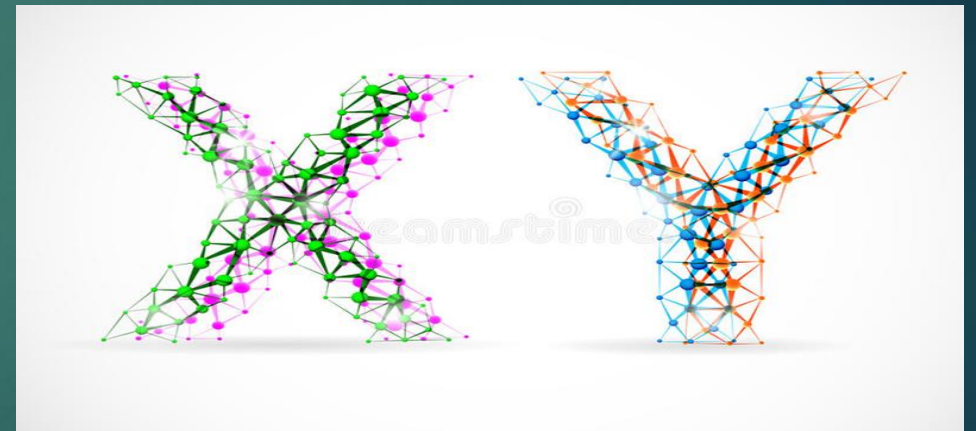
Chromosomy a przestępcstwo

Anomalie w układzie chromosomów miały świadczyć o tym, że ktoś jest lub będzie przestępcą.

Zespół Klinefeltera XXY

Zespół XXX

Zespół XYY (zespół nadmężczyzny)

Osobowość a przestępstwo

Cechy osobowości mogą sprawiać, że dochodzi do przestępstwa.

H.-J. Eysenck

Przestępcy to z reguły osoby:

- ekstrawertywne (łatwo reagujące na słabe bodźce)
- z wysokim poziomem neurotyzmu (niestabilne emocjonalnie)
- z wysokim poziomem psychotyzmu (łatwo nawiązujące relacje z otoczeniem)

Osobowość przestępcza

Niski neurotyzm
(stabilność
emocjonalna)

Wysoki neurotyzm
(labilność
emocjonalna)

Introwersja
(trudność pobudzenia)

Ekstrawersja
(łatwość pobudzenia)

Wysoki psychotyzm
(trudność kontaktów)

Niski psychotyzm
(łatwość kontaktów)

Środowisko społeczne a przestępstwo

Miejsce w strukturze społecznej a możliwość zaspokajania potrzeb

Brak możliwości legalnego zaspokojenia
potrzeb i dostępność metod nielegalnych
może prowadzić do przestępstwa

(Robert Merton, Teoria anomii)

Przynależność do podkultury a przestępstwo.

Koncepcja podkultura gangu (D. Cohen)

Przynależność do warstwy nie mającej możliwości zaspokajania potrzeb rodzi frustrację i tendencję do łączenia się w grupy podobnych sobie ludzi. W grupach tych można realizować zablokowane potrzeby

Przynależność do podkultury a przestępstwo.

Koncepcja zróżnicowanych szans

(R. A. Cloward, L. E. Ohlin)

- podkultura przestępcza
- podkultura konfliktowa
- podkultura wycofania

Jak przekonać samego siebie, że mogę popełnić przestępstwo?

Koncepcja technik neutralizacji

(D. Matza, G.M. Sykes)

- kwestionowanie odpowiedzialności
- kwestionowanie szkody
- kwestionowanie ofiary
- potępienie potępiających
- odwołanie się do wyższych racji

Skutki naznaczenia jako przestępcy

17

Teoria etykietowania (naznaczenia społecznego)

(E. Lemert)

Zachowanie naruszające normę (*popelnienie przestępstwa*)

Wykrycie przez organa ścigania (*ujawnienie sprawcy*)

Decyzja o naznaczeniu jako przestępcy (*skazanie*)

Akceptacja naznaczenia

Wzmocnienie zachowań dewiacyjnych (*kolejne przestępstwa*)

Jak wykryć sprawcę i nie popełnić błędu?

Zachowania	Zgodne z prawem	Niezgodne z prawem
Postrzegane jako przestępstwo	Fałszywie oskarżony	Dewiant
Postrzegane jako nie-przestępstwo	Konformista	Ukryty dewiant

*Więcej o tych i innych problemach związanych
z przestępczością i reakcja na nią możecie się
Państwo dowiedzieć na zajęciach
prowadzonych w naszym Instytucie*

Zapraszamy i Do Zobaczenia